

5. Furmankiewicz M. (2002), *Funkcjonalno-przestrzenne sieci współpracy samorządów lokalnych*, „Studia regionalne i lokalne”, nr 1(8), s. 12-13.
6. Herranz J. (2009), *Endogenous Development Dynamics of Multisectoral Networks*, „International Public Management Journal” nr 12/3.
7. Jarillo J.C. (1988), *On Strategic Networks*, „Strategic Management Journal”, nr 9.
8. *Prościej, taniej i skuteczniej, czyli jak ekonomia behawioralna wspiera polityki publiczne w Polsce* (2019), Polski Instytut Ekonomiczny, czerwiec 2019, Warszawa.
9. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2003 r., Nr 96, poz. 873 z późn. zm.).

Харинович-Яворська Д., к.е.н, доц.
Київ, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ТРАНСФОРМАЦІЇ КОРПОРАТИВНИХ СТРУКТУР В УМОВАХ ЕКОЛОГІЧНИХ ВИКЛИКІВ

Вступ. Корпорації являються ядром економічної системи, від їхнього зростання залежать макроекономічні показники, рівень життя та добробут населення, адже вони виробляють основну частку валового національного продукту і саме вони фінансують науково-технічний прогрес. Трансформація корпорацій є однією з умов вирішення проблем національних економік, ефективність функціонування яких обумовлює нарощування конкурентних переваг у глобалізаційному світі. Саме ці аспекти обумовлюють можливість цілеспрямованої та ефективної діяльності корпорації для реалізації найбільш ефективних ринкових стратегій, враховуючи інституціональні зміни кожної країни.

Основна частина. Згідно зі звітом ВЕФ Global Risks report 2020, в цьому році зростуть такі ризики, як економічна конфронтація, внутрішньополітична поляризація, екстремальні погодні явища (спека), знищення природних ресурсних екосистем та біорізноманіття, кібератаки на сферу інфраструктури [1].

Саме тому впровадження цілей сталого розвитку ООН як міжнародними транснаціональними корпораціями, так і українськими – це нагода для залучення інвестицій, формування репутації на міжнародному рівні та налагодження/розширення експорту. Також корпорації у майбутньому використовуватимуть такі цілі для узгодження своїх стратегій, цілей та звітності. Минулого року спостерігалось збільшення на 124% (з 2015 року) кількості корпорацій, які посилаються на звіт про цілі.

Рейтинги екологічних, соціальних й управлінських ризиків (ESG) також зростають і матимуть негативний вплив на компанії, які не мають плану стійкості, але які хочуть отримати доступ до капіталу від інвесторів. Адже екологічне, соціальне та врядування відноситься до трьох центральних факторів вимірювання стійкості та суспільного впливу інвестицій у компанію чи бізнес. Як показують дослідження, за минулі декілька десятиліть багато підприємств, компаній та корпорацій взяли на себе більше відповідальності за покращення стану довкілля і продемонстрували, що екологічні ініціативи й удосконалення можуть принести значні економічні переваги, але разом з тим вони призводить до зміни галузей та

бізнес-моделей. Тим більше, що такі дії компаній підтримують лояльність покупців та інших контрагентів, що також відображається у фінансових і нефінансових показниках корпорацій.

Корпорації в умовах екологічних викликів знову переосмислюють свої стосунки з клієнтами, стейкхолдерами і багато компаній уже на шляху до екозмін. Наприклад, H&M вирішує питання сталого розвитку через кругову/циркулярну економіку (circular economy) [2]. Перш за все, йдеться про дизайн, де ключову роль відіграє передбачення попиту, компанія використовує штучний інтелект, щоб уникнути надмірного виробництва. Далі - сировина, 57% виробництва у H&M на сьогодні є або органічним, або таким, що підлягає переробці. До 2030 року компанія поставила собі за ціль довести цей показник до 100%. І виготовлення одягу: якщо раніше компанію не турбувало, на якій фабриці їхній постачальник виготовив джинси (у яких умовах працювали люди, за яку оплату і скільки ресурсів витрачено), то тепер вони чітко працюють зі своїми стейкхолдерами - слідкують за дотриманням гідних умови праці та її оплати, відстежують, аби на фабриках не працювали діти тощо.

Загалом 80% текстильного виробництва зосереджене в Азії, і зараз багато світових ТНК об'єдналися, щоб слідкувати за належними умовами праці там.

Одним з головних трендів 2020 року буде purpose (мати за мету) - призначення, мета існування будь якої корпоративної структури. Усі рішення, які будуть приймати в майбутньому, будуть відштовхуватися від мети і цінностей, що закладені в основу. Навіть соціальну чи екологічну сферу, в якій необхідно працювати і чий проблеми хочеш вирішити, компанії тепер відбирають відповідно до свого призначення, що автентично лягає у піраміду її цінностей. Саме purpose диктує, з ким ми працюємо, які рішення приймаємо, як корпоративні структури будуть комунікувати з клієнтом тощо, звісно зберігаючи водночас гнучкість до різних ринків і змін. Про призначення питатимуть інвестори, працівники, клієнти. Час інтересів виключно для shareholders минає, натомість поняття stakeholders стає набагато ширшим, коли бізнес дбає не лише про інтереси акціонерів, а й про широке коло — працівників, клієнтів, локальних спільнот.

Варто враховувати, що важливими стають синтетичні показники, які доповнюють ВВП за допомогою врахування соціальної та екологічної інформації. До таких належить система індикаторів сталого розвитку, а також індекси якості життя. Євростатом розроблено систему «індикаторів сталого розвитку» (Sustainable development Indicators – SDI), до якої зараховано понад 150 показників, згрупованих у три рівні [3].

Перший рівень містить ВВП і десять ключових сфер життя: економічний розвиток, бідність і соціальне відторгнення, старіння, здоров'я, зміна клімату та енергія, виробництво і споживання, управління природними ресурсами, транспорт, ефективне державне управління і глобальне партнерство. Перший рівень має використовувати широка громадськість та держслужбовці високого рангу для початкового аналізу політики.

Індикатори другого рівня оцінюють ключові сфери політики і застосовуються для більш детального моніторингу прогресу в досягненні поставлених цілей.

Індикатори третього рівня призначені для більш вузької аудиторії (вчених) з метою виявлення трендів та взаємозв'язків. Перевагами SDI є її всеосяжний характер, структурованість, зрозумілість і наявність великої кількості ілюстративного матеріалу.

На відміну від GPI та HDI індикатори сталого розвитку не агреговані в синтетичний показник, що ускладнює розуміння загальної картини за наявності 150 показників. «Зелена економіка» формує інструменти сучасного управлінського інструментарію, що враховує соціальні, культурні, психологічні, біологічні, фізіологічні особливості людини як суб'єкта соціально-економічних і природно-господарських відносин. Відбувається поступовий відхід від примату системи математичних моделей та моделювання на основі теорії ігор, ризиків та інших ймовірнісних припущень, які використовуються для біржових ігор у віртуальній економіці транснаціональних корпорацій. Це визначає методологічні трансформації економічної науки і людства, повернення їх у межі реального матеріального світу і господарства.

Висновки та пропозиції. Наступні ключові аспекти бізнес-лідерства варто визнати як такі, що мають критично усвідомлюватися корпоративними структурами в майбутнього задля сталого розвитку в умовах поведінкової економіки:

1. Мати повну підтримку на найвищих рівнях управління та прийняття рішень. Правління, як найвищий рівень управління в більшості великих корпорацій, може допомогти зрозуміти і реалізувати «компанію майбутнього».

2. Поєднувати бізнес-стратегії з пріоритетами сталого розвитку, наприклад, такими як майбутні Цілі сталого розвитку ООН після 2015 року.

3. Краще аналізувати і комунікувати про вплив корпоративної стійкості на фінансові і нефінансові показники для того, щоб інвестори відзначали найбільш стійкі компанії на ринку.

4. Демонструвати лідерство з виявлення нових форм партнерства і співробітництва, щодо проблем, які ні компанія, ні сектор не може вирішити самотужки.

Використана література:

1. Звіт ВЕФ Global Risks report 2020 [Електронний ресурс]. - <https://www.weforum.org/reports/the-global-risks-report-2020>

2. Значення циркулярної економіки (circular economy) у [Електронний ресурс]. - <https://circulareconomy.europa.eu/platform/en/commitments/hm-groups-vision-be-100-circular-and-renewable-2030>

3. Системf «індикаторів сталого розвитку» (Sustainable development Indicators – SDI) [Електронний ресурс]. - <https://www.sustainabledevelopmentindex.org/>